

## שלג ויער

### עיבוד בימתי מאת מאור זגורי ואוהד קנולר לפואמה 'הקבר ביער' לאורי צבי גרינברג

קדמת הבמה מוארת בתאורת רחוב. בימין הבמה לבוש בגטקעס לבנים, מרופטים ומוכתמים, עומד האיכר איון בן סטפן, הוא מביט אל הקהל בפנים חתומות. לשמאלו, בעבר השמאלי של קדמת הבמה עומד הבן, לבוש במעיל קצין אס.אס. מרופט. לרגלי שניהם מגפיי רפתנים שחורים. ככל שהאור מתגבר ניתן להבחין כי הבן מעסה את ראשו, כמי שמנסה לגרש מחשבות רעות.

**הבן: הם הוצאו לשדה הלבן פְּלֵהֶם !  
גם יונק ופניו כבושים בשד אָם :  
כִּיֵּרָא להביט,  
הם חפרו לעצמם בִּיָּדִים בורם,  
פְּצוּ הַגְּרָמָן : יען הם יהודים**

איון מסתובב לשמאלו ומביט על הבן

**ופשטו בגדיהם וחלצו נעליהם  
כאילו אפשר שיוורדים לנהר**

איון מתחיל לצעוד לאחורי הבמה, אל עבר הקוליסה.

**וירדו אל הבור צפופים פְּכָבְשִׁים  
והוכו בקתי הרובים על קדקוד  
והוכו בצלעות ונורו ונפלו**

קול ירייה, הבן נופל. חושך. נשמעת זעקה ואחריה עוד אחת. האור עולה על איון, החוטב עצים להסקה. הגרון אמיתי, העצים מדומיינים. כל חבטה מלווה בזעקה. מאחורי ערימת הבגדים עומד הבן.

**הבן: שיר ראשון איִן בן סטפן גוֹסְפוֹדֵר עומד בעצם יום חורף  
מעובה בשלגים ומסיח את חדות ליבו.**

הבן פונה לשמאלו ונכנס אל מאחורי הקוליסה.  
איִן מסיים את מלאכתו, הוא מניח את הגרזן בקצה הימני ביותר של קדמת הבמה, ואחר  
ניגש אל ערימת הבגדים, ולובש קפוטה ישנה, על הקפוטה ניתן להבחין במתאר של  
טלאי צהוב שנתלש.

**איִוּן:** לקהל אני, זה איִוּן בן סטפן גוספודר,  
מִן חִילְצִיץ', הכפר הסמוך לאוֹלְסֶק,  
שמחתי מאוד על כל זה הדבר  
כי זה טוב ונכון: די חיו בעולם ואכלו חלתם בשבת... והכל –  
נצטוויתי לדחוף גופיהם לְמְלוֹא-בוֹר  
במעדר וברגלי: כמי שרוקד..  
וסטרתי על פני הגוֹלָל פְּמַעֲדֵר:  
אחת-ושתיים בסיום מלאכתי:  
וחסל.  
והלכתי הביתה לבני משפחתי –  
איִוּן מסתובב וצועד לאחור עושה מספר צעדים וזועק לשמיים  
תענוג... יָה-אֲדִיר! אין יותר יהודים  
חוזר לדבר עם הקהל  
אנכי איִוּן בן סטפן  
הייתי אצלם גוי-שבת מילדות:  
נו: היתה חמודה חלתם הלבנה  
ולגימת היי"ש שלהם בשבת  
היתה מחממת... טְעֵמָה בְּחֶפֶז:  
שכר הסקת תנורם ביום פְּפוֹר  
ונטילת פמוטי הכסף מעל  
השולחן שהם אסורים בנגיעה  
להם ולא לי.. נו, היום הם אינם,  
הם בבור וְחֶסֶל.. הפמוטים – פמוטי,  
הם שלי: בחדרם אני גר עם שלי:

וזה טוב ומדגדג. וזה שלי, של איון!  
 הכלים שם שלי, של איון בן סטפן.  
 אני בעל הבית איון בן סטפן!  
 בחג לְדָתָךְ, יה-אדיר, השנה,  
 יהי חג משמח, הילולה גדולה!  
 הם אינם.. הם מתחת לשלג כולם!  
 בְּכֵן יְהִי חַג: מפת שבת שלהם  
 היא שלי על שולחן שלהם הוא שלי.  
 פמוטיהם-פמוטי.. כלי הכסף, הכל.  
 גם ניגש לקוליסה האחורית ומוריד ממנה גביע קידוש  
 גביע היי"ש שלהם הוא שלי –  
 אז אקום ואומר לאשתי וְלְדוֹת:  
 נו, נודה לכריסטוס, מצטלב המיטיב עם נוצריו,  
 כי בא זה היום שקיווינו אליו..  
 כי פגרים היהודים שְׁכֶסֶתִים בבור  
 בסטירת מעדר ורקיקה בְּשֵׁתָם  
 ואנחנו חג זה חוגגים בביתם-  
 הוא שלי, של איון, בחיני, הוא שלי!  
 באביב יעלו עשבים על בורם,  
 נשלח פְּרָתָנוּ לְלַחֵךְ עשב טוב –  
 כוסית יי"ש ראשונה  
 – לכבוד אל-ואמו!  
 ושניה-לחיין, אשתי! ושלישית –  
 לחייכם, ולדות! ורביעי-לחיני!  
 איון מניח את גביע הקידוש בצד ימין בקדמת הבמה, על אותו קו שעליו הניח  
 את הגרון.

אני איון בן סטפן בבית הכנסת עומד:  
 זה אני זה שלי והכל זה שלי!  
 השופר שלהם נוטל את השופר מן הקוליסה  
 שופרי הוא עכשיו:  
 אשימהו בפי ואתקע לכבודך:

מנסה לתקוע בשופר בחוסר הצלחה לאחר מספר ניסיונות הוא מוותר, וממשיך בקולו שלו.

טוטו-טו : טוטו-טו !

בבית כנסת יהודי, אינו-כבר-יהודי,

תוקע איון בן סטפן בשופר :

מביא עצמו למרכז הבמה תוך תקיעה דמיונית בשופר

טוטו-טו טוטו-טו :

פה פה , זה אני בחיי זה אני !

ככה סתם ביום כפור חורק שן, בחיי !

אני פה השליט בבית הכנסת

הם כולם פגרים תחת שלג בבור !

אור יורד, נשמע צלצול פעמוני כנסיה. האור עולה, איון נמצא בקדמת הבמה בצידה השמאלי, מדמה היתלות על חבל הפעמונים, בסינכרוניזציה עם צלילים. הבן עומד מלפני הקוליסה.

**הבן : שיר שני פסח הגויים**

קול הפעמונים נאלם. איון מזדקף

**איון : תם-תם.. וחם-תם, גלין-גלין ובם-בם**

חג לנו חג, כי אין עוד יהודים פה !

לא פה ולא שם. גלין-גלין ובים-בם

איון מסתובב אל ערימת הבגדים, הוא מרים פרוכת מהערימה, ומתעטף בה כטלית.

**הבן : איון בן סטפן מלבש פרוט סוּבָּל**

של איש יהודי שאינו, שבבור

שרצחו זה איון בן סטפן בימי הגרמן

על גבו של איון הפרוכת פרושה

שְׁדוּדָה מבית-כנסת

המשי כחול, אותיות בה מכסף :

כפיסת שמים כְּכוּבָה הפרוכת

ומגן דוד מזהב לה בַּתְּנֹף  
 מזה ומזה שני כרובים בַּפְּרִיחָה  
 שזורים מְשֻׁנֵי – וחיים, בוודאי  
 כואבים הכרובים כַּפְּרֶכֶת עֲצֵמָה  
 שהיא על גבו של איון בן סטפן  
 מזה ומזה בשני קצותיה  
 הוא מחזיקנה בשני אגרופים  
 איון מתחיל להקיף את הבמה, מסביב לבן, תוך שהבן ממשיך לדבר  
 צועד זה איון כְּהַגְמוֹן לַאֲט-צֶעֶד  
 לפניו נושא צלב בכור-וְלְדוֹת-שָׁלוֹ: סָטָן..  
 הבן מסמן בשתי ידיו החזקת צלב גדול  
 ואחריו נוהר עֵם והשמש של פסח-  
 גויים מעניקה מזיוה לַדְּגָלִי  
 הנצרות הַנְּשׂוֹאִים ססגוניים באוויר  
 איון מסיים את ההקפה כשהוא עומד מלפני ערימת הבגדים וגבו לקהל  
 מעל להולכים במצעד חוגגים  
 ורנים עלמים ורנות עלמות:  
 וְנוֹנֵת-דָּמִים הַרִינָה הַיּוֹם:  
**איון:** לקהל שֶׁבַע מֵהָרֵג, שבע מגזל  
 טוב בעולם כי בא הגרמן כמשיח  
 טוב בעולם שאין בו יהודים  
 יודעים מזה אף כל פעמון ופעמונת  
 צלצולם שונה-מבכלל-חג:  
 תם-תם וגלין גלן וכם-כם לְשִׁמְחָה!  
**הבן:** מלבד ציפורים – שממין ישראל הן:  
 נשמע ציוץ ציפורים מרוחק  
 אינן באויר.. נחבאו בקינן:  
 עד יעבור ההמון החוגג של הכפר  
 ונִדְמּוּ פֶּעֱמוֹן ופֶּעֱמוֹנָת ורוֹן  
 וְיָצְאוּ מִמַּחְבוֹא לַרְפָּרָף בַּאוּוִיר.  
 הבן מבחין בגביע הקידוש, הוא משיב אותו למקומו בקוליסה  
 גרונות הגברים ונשים אומרים שיר

וזה תוכן השיר – לו נכתב במלים :  
הבן נעמד מלפני הקוליסה, וגבו לקהל.  
**איוון** : שר ורוקד, ריקוד שיכורים אלים.

אֶלְהוּנְיוֹ-יְזוּנְיוֹ ! את כולם הרגנו  
ובעת שהרגנו לכולם אמרנו :  
ולמה צלבתם אתם את יְשָׁעֵנוּ  
שם בעירכם ירושלם היהודית !  
את כולם הרגנו, את כולם דחסנו  
הבוֹרָה יְזוּנְיוֹ ! הבורה, מִיֵּטִיב !  
רָגַשׁ כָּל הַלַּיִל הָעֶפֶר עַל בּוֹרָם  
ואנו יְשָׁנוּ כִּי טוֹב בַּלְעָדָם.  
איון מסיים לשיר ולרקוד  
לילה בלי יהודים בעולם !  
תענוג יה-אדיר ! בלבנו ששון.  
אחר כך עלה עשב-דשן למרעה שם  
אחר כך ירד שלג עבה והכל  
לא נשאר אחריהם גֹּאֲלֵ דָם

הבן מסתובב ופניו לאיון, איון לא רואה אותו, אך נדמה כי הוא מרגיש שמישהו מסתכל עליו.

שיבוא.

האור יורד, איון פושט את הפרוכת, ומניח אותה על ערימת הפרוכת. נשאר רק עם הקפוטה, הוא עובר לצידה השני של הבמה ונעמד מלפני הקוליסה, הבן בזמן זה עובר לעמוד מאחורי ערימת הבגדים.

**הבן** : שיר שלישי איון על הקבר ביער. יושב בפישוק רגליים על מקום הקבר איון נופל על מקומו שתוי ובפישוק רגליים מתייפח מחמת עורף י"ש ומתחיל להסיח את ליבו בפני אֶלְהוּנְיוֹ שלו.

איון מתחיל להריח ריח מוזר, הוא מחפש את מקור הריח, ולבסוף מבין שהריח מגיע מהקפוטה אותה הוא לובש, הוא ממהר לפשוט אותה כדי להיפטר מהריח, ולבסוף משליכה על ערימת הבגדים. לאחר שנייה של רווחה, הוא מביט בקהל, נראה כי הוא מבחין שם במשהו שמבהיל אותו, הוא נרתע לאחור. תוך נהמות

שכרות הוא מנסה לסלק את החזיון שמולו, סופו של דבר הוא צונח על ארבע בזמן שההבן מתחיל ללבוש את הקפוטה, כשגבו לקהל.

**איוון:** יְזוּנִי הַטּוֹב, הַנַּחֲמֵד בְּשׁוֹפְטִים!

לפניך אפשר לספר את הסוד:

שרצחתי ז'ידון... מגן על עצמו בידו,

לאחר שנוכח כי לא קורה דבר, הוא קם על רגליו וממשיך

נו ואינך משים

עניבת התלייה לצוואר של איוון

אבל הז'ידון חי ובא בחלום

ולא טוב לאיוון אלהוניו שלי!

יזוניו שלי! זה היה זה היה

זה היה יהודי הבן מסתובב לקהל לבוש בקפוטה

עירם-קִי וּבִיָּעַר

זה מושך כאישה זה מושך כמו יי"ש

אל זה המקום ואם איני הולך

ואומר: לא אלך! צועד צעד אחורה בו בזמן שהבן צועד קדימה

במקומי אשאר! איוון והבן עושים צעד נוסף באותם כיוונים

זה זועק בקולו, זה בְּכִי-נְאוּמָר:

איוון פונה לימינו והבן לשמאלו, הם ממוקמים באלכסון זה לזה כשכיוון פניהם

אחד לשני.

**הבן:** חנני ותנני לְיִלְךְ.. אדם טוב!

יָרָא אֵל וְרַחֵם. איוון צועד לכיוון הבן, כרגע בדמות היהודי, קפוא ומבוהל. הוא

מריח אותו ביער. הוא חוסם את דרכו של היהודי. היהודי פונה לשמאלו, ואיוון

חוסם אותו, היהודי פונה לימינו ושוב איוון חוסם אותו. היהודי נעמד בבעתה.

זה היה יהודי, מצאתיו משוטט

כחיה מלוכלכת ביער.. חוּחֹ!

ואני גרזני, בדרכי על שכמי

וְחָבֵל גַּם כֵּן נִוּ אַמְרַתִּי לוֹ כַךְ:

אתה ז'יד בא הגרמן ואני השליט

איוון בן סטפן שמן חילצ'יץ' הכפר

נעלים חלוץ! ובגדיך פשוט-פשוט!

אני אטיל גרזני ואעשה לך: חִיק..

ותוציא אווירך.. תרנגולת שבת  
אתה ירא מגרזן ? מניח את הגרזן ומרים אולר  
נו נעשה באולר

אני אדם טוב לב איון בן סטפן  
ךָאָה היהודי כי אין מה לדבר  
איון מצוֹה וזה יער עבות  
ושלי הכל

אז פשט היהודי את בגדיו  
והרִבָּה כֹּה בכה ומָלַל:

**הבן:** חנני ותן לי לִילָף עירם-חי  
**איוון:** כך אמר ואמר

**הבן:** אלוהים ייטיב.. בגלל זה..

**איוון:** לא סיים, כי אני איוון בן סטפן  
אמרתי לו כך: בְּנֵה דִי הַמְּלוּל!

מניף הסכין הבן בדמות האב, נשכב על הארץ  
בא הגרמן, אתה ז'יד, ואלוהים הוא שלי  
והכל, גם אתה זה הגוף עירם-חי

איוון מסתובב ומתרחק מהבן בדמות האב, כשגבו אליו, הבן מניף את הגרזן,  
ואיוון מסתובב אליו, כשסכיניו מוכנה לקרב. לפתע איון מתחיל לצחוק, הוא מסמן  
לבן להניח את הגרזן בצד, הבן בדמות האב מניח את הגרזן. איון מסתער עליו.  
הבן נשכב על גבו בתנוחת התגוננות, איון עומד מעליו מוכן לדקור.

**איוון:** אז רעד היהודי עירם-חי.. היה קר

יער ושלג וגרזן והכל.. אמר היהודי

**הבן:** בידך אני.. אלוהים

מן הסתם רוצה כך בידך אני,

רק תנני ואני אספר מעשיה

אחר כך תהרגני איון בן סטפן.

**איוון:** אז אמרתי אני איון בן סטפן:

נו ספר מעשייה.

האור מתחלף לאדום. סיפור מעשייה מתחיל בו הבן הופך למספר, שמשחק גם  
בתפקיד הכפרי, ואילו איון הופך ליהודי ששפת הגוף שלו היא של תרנגולת.  
המעשייה משוחקת כהצגת ילדים.



**הבן :** מעשה ביהודי ביום גשם ביער  
רוכל משוטט בכפרים עם סדקית  
והולך הרוכל וזה ערב שבת  
דרך היער לביתו באולסק  
פוגשהו כפרי וקרדום על שכמו  
דורש היהודי בשלומו כנהוג  
אומר הכפרי לו דִי בּוֹדֵה עמוד!  
יש לי חשק לשחוט יהודי בין עצים  
**איוון :** יָא-נא אלוהים

יָא משפט מלך וחבל תליין  
ותישאר אשתך אלמנה וולדות  
טול ממני סדקית.. זה מטמון, אדם טוב!  
ותנני לילך בלי כלום לביתי  
ושנינו נשמח בחלקנו ודי!  
**הבן :** יש לי חשק לשחוט  
וסידקית שלך – זו ממילא אקח  
ולא-כלום-ושלי!

**איוון :** אם זה גזר אלוהים  
שאמות מידך וביער הזה  
תנני לומר רק 'וְדָה'..

**הבן :** נו טוב יהא כך  
אמור 'וְדָה' שלך.. כך צריך! ובידו  
סימן צלב, כנהוג אצלכם הנוצרים.  
נו החל היהודי למלמל ולמלמל  
מילים משנות זה 'וְדָה' שאמר  
ובוכה היהודי ובוכה  
וגשם מתחיל לטפטף וחזק.  
נשמע רעש של רעם חזק  
ושלולית נעשית מן הגשם אגב  
ובועות מבעבעות בשלולית כְּעִינִים.  
מספיק הבן בועט באיון בתפקידו כיהודי, ומתכוון לשוחטו.  
'וְדָה' די.

**איוון** : הוּ יָרָא אֱלוֹהִים :  
אדם טוב זה עוון להרוג !  
בועות הגשם תהיינה עדים  
באחת השעות באחד הימים  
יש דין ומלך ביקום !

**הבן** : יהודי מטורף

בועות הגשם תהיינה עדים !  
מן היער תצאנה לכפר לדבר !  
איך ? ומתי ? מטורף עירם-חי !  
הבן מרים את איוון ושוחט אותו.  
ושחט הכפרי את הז'יד שם ביער  
ונטל קרדומו ונתנו על שכמו  
וחזר אל הכפר ומחה את שפמו  
מני אז, מני אז כשגשם ירד,  
היה הכפרי שומע קול ז'יד,  
הולך והולך כה הלוך ובכה.  
ונְהָיִית שְׁלוֹלִית וּבועות מבעבעות,  
והן כעיניים, והיה הכפרי  
מליט את פניו בכפיו ממורא  
וממלמל לנפשו :  
רְחַמְנָה בועות ! אל תַגְדֵּנָה עדות  
כי רצחתי ביער במו אולרי  
את רוכל הסדקית היהודי עירם-חי  
בלכתו לאולסק לביתו לשבת.  
איוון מקרקר כתרנגולת.  
ופעם מצאו שוטר עובר כפר  
איוון הופך לשוטר  
היה גשם שלולית וּבועות מבעבעות  
ושמע השוטר לכפרי הממלמל :  
רחמנה בועות, כי רצחתי ג'ידון  
רחמנה בועות, כי רצחתי ג'ידון  
תְפָשׂוּ הַשוֹטֵר וְכָבְלוּ בַכְּבָלִים

והובא לאולסק ועמד למשפט

ונדון לתליה ! !

איוון מתקרב אל הבן שנשכב על גבו עדיין בדמות הכפרי, ואיוון מעליו בדמות השוטר. האור האדום יורד, וחזרנו לתנוחה בה היינו לפני סיפור המעשייה. איוון מתכונן לדקור את האב היהודי.

**הבן:** (פאזזה) הבועות אדם טוב !

תנני לילך עירם-חי פה ביער !

**איוון:** משוגע-לא-חכם

באמת עירם-חי ! זה היה.. היה מלך..

והמלך תמיד אכל דג יהודי

עכשיו יש גרמן יש שלי והכל

וקנצי למלין וקצה ליהודים

נו-ועשיתי לו חיק בצוואר

באולר.

שוחט את הבן בדמות האב

זה היה פה ביער מני אז מני אז

זה מושך כאישה זה מושך ככוס יי"ש

אל זה המקום ואם איני הולך

זה זועק בקולו.. זה בכי.. ואומר:

תנני לילך, אדם טוב ! עירם-חי

נו הנה אני פה איוון בן סטפן

זה הקבר הוא זה בחיי כי זה זה !

יזוניו ! לא טוב, לא טוב לאיוון

ושלי זה הכל גם הקבר הזה !

איוון נופל על ארבע, הוא פולט מתוכו נהמות שכרות וייסורים. הבן נעמד ולובש

שוב את מדי הגרמני. עם התרוממותו של איוון הוא מתחיל לדבר.

**הבן:** והנה קם איוון בן סטפן ברגליו

ומנער עוגמתו כמשלג בגדו

ומחה את שפמו וחוטמו באחת

והרגיש בְּרוֹם אוֹן בגופו המפוכח:

איוון לוקח את הקפוטה מערימת הבגדים ולובש אותה. ואחר פונה לקהל.

**איוון:** נו שטויות הרי טוב לאיוון

ושלי הכל.

אם בחלום יבואני הז'יד להפחיד  
חי אל-ואמו, כי בלילה אקום  
ואדליק הפנס ואטול את וקרדום  
ואלך אל היער לזה המקום  
ומקברו אוציאהו באמצע הליל  
ושילדו אכתוש, לא אחזיר לבורו  
אף עצם קטנה! ואל הכומר אלך  
ואשאל:

יורד על ברכיו כמי שמדבר עם כומר  
אם יוכל בעבורי תחנה להפיל  
שאיון בן סטפן גם יוכל להרוג  
את המת היהודי המופיע בחלום.

הבן עושה תנועות של מפעיל בובת חוטים, וגורם לאיוון להתרומם ולהניף אצבעו  
באוויר.

שמש בצהרי יום עמדי דום!  
איון בן סטפן מכפר חילצ'יץ צועד  
כשליט.

האור יורד על איוון הצועד. איוון מרים את אצבעו באזהרה. האור עולה באחת.  
איוון מחייך והולך אל מאחורי ערימת הבגדים. אור יורד בהדרגה.  
אור ירח עולה. הבן בקו האחורי של הבמה. שיניו נוקשות. הוא מתנשם בכבדות.  
איוון עומד מאחורי ערימת הבגדים, עיניו עצומות.

**איוון:** בעיניים עצומות כחולם שיר רביעי. דומיה.

שלג ויער וסהר. גואל הדם בא למקום.

נשמעות דפיקות חזקות. איוון פוקח עיניים בבעתה כמי שהתעורר מסייט. הוא  
עובר אל לפני הקוליסה. גבו לקהל.

**הבן:** מדבר תוך כדי שהוא מתקדם לכיוון הקהל

כה הרבה מאד שלג לבן אל הכפר  
כה הרבה מאד סהר נוהר אל הכפר  
כפר רוצח אבי

הנחל בדרך קפוא ומכוסה

וסימן לו: שדרת ערבות ואגמון

עוד כמה פרסאות לְבִילִיקְמִין.. ליבי!  
לב בחור יהודי פרטיזן גואל דם:  
דרוך עוז! שָׂא דְכֶנֶף! גְּדוּחֵי אל תעבור!  
עד אבוא בית ערשי, בית אבי ואמי  
שאינם.. שישנם תחת שלג: שלדים:  
שבורים בקודקוד וצלעות מקת גוי  
אני אֶשֶׁק בְּמִשְׁקוֹף: באשר אין מזוזה  
איוון מסתובב ופניו לקהל  
ואדפוק על הדלת.

הבן נוקש 3 פעמים על דלת דמיונית בתיאום עם איוון המכה באגרופו 3 פעמים על  
לוח ליבו.

ואשר יפתח לי

זה גוי שִׁירֵשׁ בית אבי

אני בְּמִדֵי גרמן: יברכני הגוי

בקידה וחיוך על פנים חנפות..

אראנו היטב: זה רוצח אבי –

ואבליג: ופניו באגרופ לא אמחץ:

אבליג ואניח אגרופ על שפתי

לסימן: שתיקה! וארמז לו: לִילֶךְ!

הבן נעמד בקידמת הבמה. איוון לוקח עששית מהקוליסה, מדליק אותה, ונעמד  
לצד הבן.

הוא ילך ביראת הכבוד לצדי:

כי איננו יודע אֶל אֵן הוא הולך..

והכפור חורק שן בלכתנו בליל

כה נלך שתוקים: כה נצא את העיר:

כה נבוא אל היער – ושם המשפט:

הם יוצאים להקפת הבמה. איוון מוביל, והבן מאחוריו. בכל פעם שאיוון עוצר, הבן  
מזרוז במכה.

סְטוּפ!

איוון עוצר, הבן מאחוריו. איוון מניח את העששית בזהירות. הוא מסתובב להכות  
את הבן, אך זה מקדים אותו ומפילו לקרקע.

דו נאָמָה מיר זַגן פּרָפּלֹוּחְט !  
דו יוֹדָה ? ניקט יוֹדָה ? זופּוֹרְט דו מיר זַג !  
**איוון :** איק ניקט יוֹדָה .. איון בין .. ליב שוב ..

**הבן :** וילטף את מוקי וברפי כאת רגלי אלוהיו  
שמאבן עשוי הוא

אז אגחן ואביט בעיניו של רוצח  
אבי, באור סהר מפחיד ואראה :  
בשני אישוניו שתי דמויות : פני אבי  
ואדבר אל איון בשפתו

- אתה הרגת אבי. אנת איון בן סטפן  
אני בנו של אבי לא גרמן אני ז'יד  
קול רעם חזק. איוון נרתע לאחור  
אני באחי למצוא את קברו של אבי  
קום, איון והראה את הקבר לבנו  
לא יקום זה איון-בן-סטפן-גוי-הדור  
אחזו מר המוות הקר .. יהודי !

איוון מתחיל לזחול  
כה יזחל על גחון בפיתול הכנעה  
זה איון בן סטפן איק ניקט יודה ליב שוב ..  
זחול כה בשלג סוהר אל היער ..  
כחיית הבר זה איון בן סטפן  
עדי יעצור בזחילה לפני בשלגים  
ויראה בידו הטרפה המקום.

איוון מצביע לכיוון ערימת הבגדים. הבן מסיט את ערימת הבגדים  
וחושף את קבר אביו.

- שלום עליך אבי הקדוש  
אני בנך בכורך באתי הלום  
לגאול דמך במקום !

**איוון והבן :** - מטָרֶף בְּנֵי עֲלִיָּת !

**איוון :** זה קולו של הז'יד שרצחתי !  
ראין שלולית ואין בועות מבעבעות  
אלהוניו-יזוניו הטוב רחם !

**איוון והבן :** אכן יש אלוהים.. השאיר גואל דם  
חרון בני חיי.. ברוך אפו כי עז!  
בטרם הרגני זה איוון בן סטפן  
ספרתי לו מעשיה על גשם ובועות..  
לא חמל עלי.. התחננתי מאד:  
יְרֵא אֱלֹהִים, אדם! תנני לילך עירם-חי!

**הבן :** אני בנך-בכורך השופט בליל זה  
בשם הצער שבי, בשם הזעם, אבי!  
כיצד היה הדבר? למה הרגת את אבי!  
מה סיפר לך אבי הקדוש?  
דָּבַר, זָרֵם-כלבים!  
איך עשית לאבי?  
איך עשית לאבי?

**איוון :** באולר. מוציא את האולר מכיסו. באולר.  
נותן את האולר לבן. ואז מעיד על עצמו.  
אדם טוב!

**הבן :** אולר רוצח אבי בידי.

אבי הקדוש ביער הנוכרי בשלג  
בשם הצער שבי בשם הזעם  
בשם אלוהי הנקמה!

איוון מנסה להושיט יד, כדי לקחת את הגרזן, הבן מקדים אותו, ובוטט בצלעותיו.  
ואחר תופסו בשערות, ומחזיקו על ברכיו.

אני בנך בכורך בא ממרחק בשלג פָּרַב סהר  
לגאול את דמך  
אני שופט מצִנָּה: פָּרַף בקול רם בְּשֵׁם וּמַלְכוּת  
- ברוך אתה יי אלוהינו מלך העולם  
אשר קדשנו במצוותיך וציוונו דם תחת דם  
נפש תחת נפש.

האור יורד באחת, כשהסכין ננעצת באיוון.

**איוון והבן :** מְטַרְף בְּנֵי עֲלִיתָ  
ברוך אפך כי עז

הבן מתחיל להוריד את הקפוטה, מגופו של איוון, ותוך כדי אומר קדיש.

**הבן :** יִתְגַדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא  
 בְּעֵלְמָא דִּי הוּא עֵתִיד לְאַתְחִדְתָּא  
 וּלְאַחֲזִיאהּ מִתְיָא, וּלְאַסְקָא יְתְהוֹן  
 לְחַיֵּי עֵלְמָא  
 וּלְמִבְנֵי קַרְתָּא דִּי יְרוּשָׁלַם  
 וּלְשִׁכְלָלָא הֵיכְלָה בְּגוּה  
 וּלְמַעְקַר פּוּלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מִן אַרְעָא  
 וּלְאַתְבָּא פּוּלְחָנָא לְאַתְרָה  
 וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתָהּ וְיִקְרָה —  
 הבן מסיים לפשוט את הקפוטה, בועט בעיטה נוספת בגופתו של איוון, ואחר מקפל  
 את הקפוטה ומניח אותה על קבר אביו.  
 שלום עליך אבי הקדוש נוחה בשלום.  
 אני הולך לדרכי  
 מכל הדרכים אני הולך ירושלימה  
 לְטַעַת שׁוֹרֵק בַּתּוֹךְ כְּרַמִּי  
 אני ההמשך לך בישראל  
 ברכתך איתי זעמי איתי וכוחי איתי  
 עיניים שראו גויים ומגור למדו דעת:  
 לא קידוש השם — כי אם מלחמת השם  
 קוּדְשׁ יִשְׂרָאֵל — בִּירוּשָׁלַיִם לְגַבּוּרֹת  
 אמן.

הבן קם, הוא ניגש לקדמת הבמה, למקום בו עמד בתחילת ההצגה. גם איוון חוזר  
 למקומו מתחילת ההצגה. האור יורד לאט בעת שהבן, פושט מעליו את מדי האס.אס.  
 ואיוון מעסה את ראשו כמי שמנסה לגרש ממנו מחשבות רעות.

-חושך-